

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ПОДОБНОСТИ КАНДИДАТА, ТЕМЕ И МЕНТОРА ЗА
ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
(Свака рубрика мора бити попуњена.)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Орган који је именовано комисију: Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду

Датум именовања комисије: 09.12. 2011.

Састав комисије:

1.	Гајић др Оливера презиме и име	ванредни професор звање	Педагогија ужа научна област
	Филозофски факултет Нови Сад установа у којој је запослен-а		председник функција у комисији
2.	Банђур др Вељко презиме и име	ванредни професор звање	Педагогија ужа научна област
	Учитељски факултет Београд установа у којој је запослен-а		члан функција у комисији
3.	Будић др Споменка презиме и име	ванредни професор звање	Педагогија ужа научна област
	Филозофски факултет Нови Сад установа у којој је запослен-а		ментор функција у комисији
4.			
	презиме и име	звање	ужа научна област
	установа у којој је запослен-а		функција у комисији
5.			
	презиме и име	звање	ужа научна област
	установа у којој је запослен-а		функција у комисији
6.			
	презиме и име	звање	ужа научна област
	установа у којој је запослен-а		функција у комисији

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име јдног родитеља, презиме: Ирена, Борислав, Голубовић-Илић
2. Датум рођења: 27.08.1974. Место и држава рођења: Пожаревац, Србија

II.1 основне студије

година уписа: година завршетка: просечна оцена током студија:

универзитет: Универзитет у Крагујевцу

факултет: Учитељски факултет у Јагодини

студијски програм: учитељ

звање: професор разредне наставе

II.2 мастер или магистарске студије

година уписа: година завршетка: просечна оцена током студија:

универзитет: Универзитет у Крагујевцу

факултет: Педагошки факултет у Јагодини

студијски програм: Методика наставе природе и друштва

звање: магистар методике наставе природе и друштва

научна област: Методика наставе природе и друштва

наслов завршног рада: Индивидуализација наставе природе и друштва задацима различитих нивоа сложености

II.3 докторске студије

година уписа:

универзитет: Универзитет у Новом Саду

факултет: Филозофски факултет Нови Сад

студијски програм: Методика наставе

број ЕСПБ до сада остварених: просечна оцена током студија:

II.4 приказ научних и стручних радова

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категорија
1.	И. Голубовић-Илић: Лабораторијско - експериментална метода и вештине комуницирања потребне за њену успешну реализацију, <i>Узданица</i> , часопис за језик, књижевност, уметност и педагошке науке, год. VII, бр.2, Педагошки факултет у Јагодини, 2010., стр. 101 – 117	M52
<i>кратак опис садржине:</i> У раду је лабораторијско-експериментална метода представљена као једна од могућности иновирања и интензивирања наставе Природе и друштва. Истакнут је и размотрен њен позитиван утицај на осамостаљивање ученика, њихово оспособљавање за прикупљање различитих података, коришћење различитих извора информација, развијање хипотетичког и критичког мишљења, развијање способности објашњавања, тумачења и извођења закључака. Такође су наведене и детаљно објашњене методичке карактеристике, структура и организација часа на коме је заступљена поменута метода. Посебна пажња посвећена је унутрашњој структури и техникама вођења разговора са ученицима како би самостално, истраживањем одређених природних феномена, појава и процеса, ослањајући се на сопствене образовне потенцијале, али и уз наставникову помоћ, конструисали нова трајнија и квалитетнија знања.		
<i>рад припада проблематици докторске дисертације:</i> ДА		

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категорија
2.	И. Голубовић-Илић: Квалитет и трајност знања ученика о неживој природи, <i>Иновације у настави</i> , бр.3, вол. 24, Београд, 2011, стр. 86 – 95	M52
<i>кратак опис садржине:</i> У раду су приказани резултати емпиријског истраживања квалитета и трајности знања ученика трећег разреда основне школе о садржајима из области неживе природе која су усвајали у првом и другом разреду. Упркос чињеници да се наведени садржаји из разреда у разред понављају и проширују, резултати су показали да су знања ученика углавном на нивоу препознавања, именовања и репродукције, док су знања на нивоу разумевања, критичке и стваралачке трансформације, са могућношћу примене научног у свакодневном ситуацијама, јако ретка и фрагментарна. Знања усвојена из одређене области у једном разреду, већ наредне школске године се у приличној мери заборављају и не могу бити основа даље (интензивније и шире) обраде предвиђених садржаја. Поред тога што су краткотрајна, поменута знања су интуитивна и искуствена, а мање функционална и практично применљива. Једно од решења уочених проблема била би промена традиционалног начина рада при обради садржаја и примена савремених облика, метода, средстава и стратегија које мисаоно ангажују ученике и стављају их у «субјекатску» позицију.		
<i>рад припада проблематици докторске дисертације:</i> ДА		

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категорија
3.	И. Голубовић-Илић: Утицај културних парадигми на моделе образовања: место, улога и значај лабораторијско-експерименталне методе кроз историју, Пети међународни интердисциплинарни симпозијум <i>Сусрети култура</i> – зборник радова, књига 1, Филозофски факултет Нови Сад, 2009., стр 303 -310	M24
<i>кратак опис садржине:</i> У раду је хронолошки приказан развој лабораторијско-експерименталне методе кроз историју, њена улога и место у систему наставних метода на које су утицали бројни фактори – од различитих васпитно-образовних циљева који су доминирали у одређеном временском периоду, преко друштвено-економских и политичких услова који су били заступљени, до одређених		

<p>филозофских и културних парадигми које карактеришу поједина историјска раздобља. Наглашене су предности, значај и потребе њене примене при обради појединих садржаја нарочито у савременој прогресивно оријентисаној настави природних наука. Док се класична, традиционална настава претежно користила речима, текстом и илустрацијом, дотле би у савременој настави значајно место требало да заузима самостални експериментални, истраживачки и практичан рад ученика.</p>		
<p><i>рад припада проблематици докторске дисертације:</i> ДА</p>		

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категорија
4.	И. Голубовић-Илић , Д. Ристановић: Когнитивне теорије развоја Пијажеа и Виготског – сличности и разлике, <i>Узданица</i> , бр. 2, год. VIII, 2011, стр. 221 – 235	M52
<p><i>кратак опис садржине:</i> У раду се анализирају суштинске поставке две водеће когнитивне теорије развоја – генетичко-развојне теорије Жана Пијажеа и културно-историјске теорије Лава Виготског. Посебан акценат се ставља на сличности и разлике у разумевању односа учења и развоја и педагошке импликације наведених теорија. Последица обе теорије је другачије сагледавање улоге наставника и ученика у наставном процесу, наглашавање улоге и значаја интеракције за развој детета. „Нова“ педагогија ученицима даје прилику да буду у интеракцији са чулним утисцима и да на тај начин дођу до сопственог тумачења света и окружења.</p>		
<p><i>рад припада проблематици докторске дисертације:</i> ДА</p>		

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категорија
5.	И. Голубовић-Илић: Ефекти примене задатака различитих нивоа сложености у настави природе и друштва, <i>Педагогија</i> , бр. 4, Београд, 2007., стр.633-643	M51
<p><i>кратак опис садржине:</i> Рад представља сажети приказ резултата истраживања ефикасности наставе природе и друштва организоване применом задатака различитих нивоа сложености у односу на уобичајену, традиционалну наставу природе и друштва и ефеката њихове примене. Задаци различитих нивоа сложености представљају једну од бројних могућности и начина да се настава прилагоди индивидуалним карактеристикама и способностима ученика, побољшају њени образовни ефекти и отклоне слабости традиционалне наставе.</p>		
<p><i>рад припада проблематици докторске дисертације:</i> ДА</p>		

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категорија
6.	И. Голубовић-Илић , Могућности и ефекти иновирања наставе природе и друштва задацима различитих нивоа сложености, <i>Иновације у настави</i> , бр. 1, Београд, 2008., стр. 51-60	M52
<p><i>кратак опис садржине:</i> Настава природе и друштва је, због своје специфичности и интердисциплинарности, погодна за примену различитих иновативних модела. Задацима различитих нивоа сложености постигнућа ученика, када су у питању квалитет и трајност знања, се побољшавају, настава интензивира, а ученици том приликом развијају позитивно мишљење и значајну мотивацију за даљи рад и учење.</p>		
<p><i>рад припада проблематици докторске дисертације:</i> ДА</p>		

III ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ КАНДИДАТА

III.1 услови дефинисани за кандидата студијским програмом:

Укупно трајање докторских студија на студијском програму методика наставе је 3 године (6 семестара), за које време студент треба да сакупи 180 ЕСПБ бодова. У току прве две године студенти полажу 6 једносеместралних изборних предмета који припадају методици наставе, од којих 5 носе по 10 ЕСПБ бодова, један 15 ЕСПБ бодова; израђују и објављују два научна рада у часопису са SSCI листе који носе по 10 ЕСПБ бодова и учествују на научном скупу са рефератом (10 ЕСПБ бодова); избор теме и преглед литературе, израда пројекта истраживања и истраживање на теми носи 25 ЕСПБ. Трећа година докторских студија је посвећена изради и писању докторске дисертације (40 ЕСПБ бодова), а остатак бодова се добија самом одбраном докторске дисертације.

III.2 Да ли кандидат испуњава услове?

ДА

Образложење:

Кандидат Ирена Голубовић-Илић је положила свих 6 испита предвиђених планом и програмом докторских студија и уписала трећу годину ових студија. Положила је следеће испите: Технике научног рада, Стратегије израде курикулума, Моделовање процеса сазнавања и наставе, Одабрана поглавља методике васпитно-образовног рада, Педагошку психологију и Омладински рад у заједници.

Кандидат је написала и објавила два оригинална научна рада из области методике наставе природе и друштва у часописима: *Иновације у настави* (M52) и *Узданица* (M52), и учествовала са рефератом на V међународном интердисциплинарном симпозијуму *Сусрет култура* на Филозофском факултету у Новом Саду.

Кандидат испуњава услове дефинисане студијским програмом. Досадашњи научни рад кандидата представља добру основу за израду докторске дисертације из области методике наставе природе и друштва.

IV ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

IV.1 ПОДАЦИ О МЕНТОРУ

Споменка Будић, ванредни професор на Одсеку за педагогију, Филозофског факултета у Новом Саду. У свом научном раду оријентисана је на област дидактике са нагласком на проблеме развијајуће наставе, индивидуализације и мисаоне активизације ученика у наставно- сазнајном процесу, проблеме курикуларне дидактике, питања конципирања наставних програма, дискурса плуралистичког образовања и мултикултуралног васпитања, организације наставе као детерминанте унапређивања образовног процеса у раду са даровитима. Научноистраживачка област посебног интересовања С. Будић односи се на питања усвајања садржаја знања и појмова код ученика из наставних предмета који припадају области природних наука. Из наведених области има две монографије.

Објавила је око осамдесет стручних и научних радова у зборницима, годишњацима и часописима. Учествовала је на научно-стручним скуповима међународног и националног значаја у земљи и иностранству. Написала је четири монографије (две у коауторству) и десетине радова теоријског и емпиријског карактера из области усвајања садржаја знања и појмова у настави (садржаја наставних предмета Природа и друштво и Биологија), структурирања знања код ученика на основношколском ступњу школовања, што указује на познавање проблематике на коју се односи предложена тема дисертације.

Ангажована је на више научно-истраживачких пројеката, међународног нивоа: Грант- менаџер пројекта **TEMPUS JOINT PROJECT „INTRODUCTION AND IMPLEMENTATION OF ACADEMIC PROGRAM OF COMMUNITY YOUTH WORK (CYW) THROUGH ENHANCING INTER-REGIONAL COOPERATION IN THE COUNTRIES OF WESTERN BALCANS** (2008-2011), члан тима Темпус пројекта **„Master programme for Subject Teachers Teachers in Serbia“ MASTS 511170-TEMPUS-1-2010-1-RS-TEMPUS-JPCR**; члан тима Темпус пројекта **Developing Human Rights Education at the Heart of Higher Education (DHRHNE)** Project number - 517319-TEMPUS-1-2011-1-UK-TEMPUS-JPCR, (2011-2014), члан пројекта билатералне сарадње са Хрватском **„Интеркултурални односи и образовање на мањинским језицима: Хрватска-Србија“** (2011-2012). Члан тима пројекта

„Дигиталне медијске технологије и образовно-друштвене промене“ 47020, финансираног од стране Министарства за просвету и науку РС (2011-2014); сарадник на пројекту „**Квалитет образовног система Србије у европској перспективи (КОССЕП)**“, 179010, финансираног од стране Министарства за просвету и науку РС (2011-2014).

У више комисија била је члан за одбрану мастерских радова, магистарских теза и докторских дисертација.

Радови из уже научне области којој припада предлог докторске дисертације:

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категиорија
1.	Будић, С., <i>Индивидуализована настава и успех ученика</i> , Нови Сад, Савез педагошких друштава Војводине, 1999, стр.123;	M42
2.	Будић, С., <i>Структурирање знања у настави</i> , Нови Сад: Филозофски факултет, 2011, стр. 198.	M42
3.	Будић, С., <i>Индивидуализована настава у светлу теорије наставне делатности</i> В. В. Давидова, 2000, Београд: <i>Педагогија</i> , бр. 3-4, сре. 232-236;	M24
4.	Будић, С., <i>Однос наставе и интелектуалног развоја ученика</i> , 2002, Нови Сад: <i>Зборник одсека за педагогију</i> , бр. 16, стр. 42-48;	M52
5.	Будић, С., <i>Индивидуализација наставе у функцији ефикасног усвајања садржаја из математике</i> , 2004, Међународни научни скуп, "Школа без слабих ученика", Зборник знанствених радова (ур. М. Стевановић), Свеучилиште у Риједи, Пула, Филозофски факултет, стр. 79-89;	M33
6.	Budić, S., <i>The Characteristics of Applied (Biological) Knowledge with Students of Lower and Higher Grades of Primary School</i> , 2005, 5 th Internacional conference of Phd students, University of Miskolc, Hungary, pp. 35-40, 14-20, August;	M33
7.	Будић, С., <i>Наставни садржаји као битан услов формирања појмова код ученика</i> 2006, у: <i>Стратегије развоја система васпитања и образовања у условима транзиције</i> (уред. Е. Каменов), Нови Сад: Филозофски факултет, стр. 130-142;	M44
8.	Будић, С., <i>Карактеристике знања ученика у наставном процесу</i> , 2006, Међународни интердисциплинарни скуп, <i>Европске димензије реформе система образовања и васпитања</i> , Нови Сад, 14-16 децембар, стр. 180-185	M44
9.	Будић, С., <i>Распоред садржаја у наставном програму: услов оспособљавања ученика за успешну примену усвојених знања</i> , 2006, у: <i>Европске димензије промена образовног система у Србији</i> (ур. О. Гајић), тематски зборник 1, Нови Сад: Филозофски факултет, стр. 115-124;	M44
10.	Будић, С., <i>Улога наставника у развоју критичког мишљења код ученика</i> , 2007, <i>Зборник радова Европске димензије промена образовног система у Србији. На путу ка "Европи знања"</i> , (ур. О. Гајић), Тематски зборник 2, Нови Сад: Филозофски факултет, стр. 115-124;	M44
11.	Будић, С., <i>Квалитет знања ученика на основношколском узрасту</i> , 2007, Зборник радова, <i>Европске димензије промена образовног система у Србији</i> , (ур. О. Гајић), Тематски зборник 3, Нови Сад: Филозофски факултет, стр. 209-231;	M44
12.	Budić, S., <i>Content Generalization as one of the Conditions of Understanding Knowledge its Application and Societific Nature in the Educational</i> , 2007, in: <i>Humanities Inovation and technology transfer 6 th Internacional conference of Phd students</i> , University of Miskolc, Hungary, pp. 79-80; <i>The role of Critical Thinking in Education and Life</i> ,	M33
13.	Будић, С., Гајић, О., Лунгулов, Б., <i>Структурирање знања ученика: различита гледишта</i> , 2009, у: <i>Европске димензије промена образовног система у Србији</i>	M44

	(Нови Сад: Зборник радова 5, стр. 85-100)	
14.	Будић, С., <i>Неки проблеми у реализацији наставних садржаја и усвајању знања код ученика основношколске доби</i> , 2007, Загреб, 19-21 рујан, у: Педагогија према цјеложивотном образовању и друштву знања (ур. Превишић, В., Шољан, Н., хрватић, Н.), књ. 2, Хрватско педагошко друштво, стр. 94-102;	M33
15.	Budić, S., Gajić, O., Andevski, M., <i>Analysis of the didactic conception of the knowledge acquisition and learning process in teaching</i> , 2011, Novo Mesto: <i>Didactica Slovenica, Pedagoška obzorja</i> (ur. M. Blažič), rad u časopisu na SSCI listi	M23

IV.1 услови дефинисани за ментора у области којој припада докторска дисертација:

Услови дефинисани за ментора су 5 радова из уже научне области којој припада тема предложене докторске дисертације.

IV.2 Да ли ментор испуњава услове?

ДА

Образложење:

Предложени ментор за израду докторске дисертације, др Спменка Будић, ванредни професор Одсека за педагогију, Универзитета у Новом Саду, има око осамдесет публикација, објављених у иностраним и домаћим часописима, односно саопштења на иностраним и домаћим конференцијама као и четири монографије (две у коауторству). Као професор изводи наставу :

На основним академским студијама: Теорије учења у настави Докимологија, Образовна технологија. Студентима других студијских група на Филозофском факултету држи предмет Дидактика. На дипломским академским студијама-мастер предаје предмете Дидактика даровитих и Увод у омладински рад у заједници, а на докторским студијама Педагогије и Методика наставе реализује предмете Моделовање процеса сазнавања и наставе и Стратегије израде курикулума.

Све наведено упућује на констатацију да је предложени ментор, др Споменка Будић, подобна за менторисање пријављене докторске дисертације мр Ирене Голубовић- Илић.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

V.1 формулација назива тезе (наслова)

Могућности оспособљавања ученика за самостални истраживачки рад у настави природе и друштва

Наслов тезе је подобан?

ДА

V.2 предмета (проблема) истраживања

За предмет (проблем) истраживања експлицитно је одређено проучавање могућности оспособљавања ученика за самостални истраживачки рад у настави природе и друштва, односно могућности усвајања садржаја наставе природе и друштва применом истраживачког приступа и лабораторијско-експерименталне наставне методе. У складу са тим намера кандидаткиње је да, уважавајући савремене дидактичко-методичке захтеве моделовања наставног процеса, осмисли и креира припреме за одређен број часова из природе и друштва који ће бити реализовани применом

- средства, Учитељски факултет Београд, Београд
17. Вилотијевић, Н. (2001): Интегративна настава природе и друштва, Школска књига, Београд
  18. Von Secker, Clare (2002): Effects of Inquiry-based Teacher practices on Science excellence and equity, *The Journal of Educational Research*, vol.95, No.3, 151-160
  19. Вучић, Лидија (1991): Педагошка психологија, Београд: Друштво психолога Србије
  20. Gage, N. L., Berliner, D. (1998): Gage, N. L., Berliner, D.: *Educational psychology*, Boston: Houghton Mifflin Company
  21. Голубовић-Илић, И. (2008): Индивидуализација наставе природе и друштва, Педагошки факултет Јагодина, Јагодина
  22. Грдинић, Б., Бранковић, Н. (2005): Методика познавања природе и Света око нас у наставној пракси, Култура, Бачки Петровац
  23. Група аутора (2004): Предавање наука у школи, превео са француског Стеван Јокић, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд
  24. Делор, Ж. (1996): Образовање скривена ризница, Унеско: Извештај међународне комисије о образовању за XXI век, Министарство просвете РСрбије, Београд
  25. Де Зан, И.(2005) : Методика наставе природе и друштва, Школска књига, Загреб
  26. Дракулић, В., Миљановић, Т. (2007а): Ефикасност лабораторијско-експерименталне методе у реализацији садржаја биологије у гимназији, *Педагогија*, бр. 4, Београд, стр. 627-632
  27. Дракулић, В., Миљановић, Т. (2006): Значај лабораторијско-експерименталне методе у настави природних наука, зборник радова Европске димензије промена образовног система у Србији - књига 2, Филозофски факултет, Одсек за педагогију, Нови Сад, стр.239-240
  28. Дракулић, В., Миљановић, Т. (2007б): Заступљеност лабораторијско-експерименталне методе у настави природних наука, зборник радова Европске димензије промена образовног система у Србији - књига 3, Филозофски факултет, Одсек за педагогију, Нови Сад, 259-268
  29. Дракулић, В., Миљановић, Т. (2008): Ставови и мишљења ученика о примени лабораторијско-експерименталне методе у настави биологије у гимназији, зборник радова Европске димензије промена образовног система у Србији - књига 4, Филозофски факултет, Одсек за педагогију, Нови Сад, стр. 385-399
  30. Ђорђевић, Ј. (2003): Схватања о курикулуму и његова улога у настави, *Педагошка стварност*, бр.1-2, Нови Сад
  31. Ђорђевић, Ј. (2004): Теорије и схватања о настави и развоју, *Педагошка стварност*, бр.9-10, Нови Сад
  32. Ивић, И., Пешикан, А., Антић, С.(2001): Активно учење 2, Институт за психологију, Београд
  33. Игњатовић-Савић, Н.(1990): Педагошке импликације теорије Виготског, *Психологија*, 23, бр.1, Београд
  34. Johnston, Jane (2005): Early explorations in science (Exploring primary science and Technology education), Open University Press, Department of educational studies, University of Oxford, England
  35. Јукић, С., Лазаревић, Ж., Вучковић, В. (1998): Дидактика – избор текстова, Учитељски факултет у Јагодини, Јагодина
  36. Јукић, С. (2005): Дидактичко-методички фрагменти, Виша школа за образовање васпитача, Вршац, Нови Сад
  37. Клиперт, Klippert, Н., (2001): Како успјешно учити у тиму, Загреб: Едука
  38. Ковачевић, З. (2007): Заступљеност самосталног рада ученика у васпитно-образовном процесу, *Педагогија*, бр. 3, Београд
  39. Квашчев, Р. (1978) : Оригиналност учења и трансфер знања, способности и особина личности, Зборник 10, Институт за педагошка истраживања, Београд, 31 - 80
  40. Крнета, Д. (2007): Методе учења у свјетлу промјена у образовању, *Иновације у настави*, бр. 1, Београд, стр.79-88
  41. Крњајић, З. (2004): Изградња знања и развијање способности кроз процес образовања, у *Знање и постигнуће*, Београд: Институт за педагошка истраживања, стр. 116 - 129
  42. Круљ, Р. (2000): Наставне методе – регулатори наставног процеса, Зборник радова Филозофског факултета у Приштини, бр.30, стр. 341-359

43. Кука, М. (1999): Утицај лабораторијско-експерименталне методе на успех ученика у настави физике, *Настава и васпитање*, бр. 3-4, Београд, стр. 327- 351
44. Кука, М.(2000): Мотивисаност ученика да уче путем примене лабораторијско-експерименталне методе, *Педагошка стварност*, бр.1-2, Нови Сад, стр. 71- 83
45. Лазаревић, Ж. и Банђур, В.(2001): Методика наставе природе и друштва, Учитељски факултет у Јагодини и Учитељски факултет у Београду, Јагодина- Београд
46. Lise Adam at all (2004): Enseigner les sciences a l'ecole (Предавање наука у школи), превео с француског Стеван Јокић, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства
47. Марковић, М., Ранђеловић, М., Тривић, Д., Бојовић, С., Зиндовић-Вукадиновић, Г. (2006): Ефикасност различитих метода наставе и учења хемије у основној школи, *Настава и васпитање*, бр.4, Београд, стр.398-413
48. Мијановић, Н. (2004): Улога комуникације у процесу организовања савремене наставе и учења, *Комуникација и медији у савременој настави - зборник радова*, Јагодина: Учитељски факултет у Јагодини и Институт за педагошка истраживања у Београду, стр.235-253
49. Микалачки – Бриски, А. (1989): Педагошке импликације Пијажеове теорије, Београд: Савез друштава психолога РСрбије
50. Minner, D. Daphne, Jurist Levy Abigail, Century Jeanne (2010): Inquiry-Based Science Instruction—What Is It and Does It Matter?, *Journal of research in Science teaching*, vol.47, no 4, 474-496
51. Миљановић, Т: Ефикасност активног учења биологије у односу на традиционалну наставу, *Настава и васпитање*, бр. 3-4, Београд, стр. 347 - 356
52. Миљановић, Т. (2004): Активно учење биологије, савремено истраживање из Методике наставе биологије, ПМФ, Нови Сад
53. Мирков, С. (1998): Нивои знања која ученици усвајају у основној школи, *Настава и васпитање*, бр.4, Београд, стр. 603 - 627
54. Мишчевић – Кадијевић, Г. (2010): Проблемска настава природе и друштва и квалитет знања ученика, Београд: Учитељски факултет
55. Мишчевић, Г. (2005): Квалитет знања ученика о разлозима настанка смене обданице и ноћи, *Настава и васпитање*, бр. 1, Београд, стр. 38 – 45
56. Нагл, М., Обадовић, Д. (2010): Научни метод у настави физике: повезаност постигнућа и научног метода, *Педагогија*, бр.4, стр.651 – 661
57. Недељковић, М. (2004): Способност слушања, магија питања и логика одговора, *Комуникација и медији у савременој настави - зборник радова*, Јагодина: Учитељски факултет у Јагодини и Институт за педагошка истраживања у Београду, стр.176-190
58. Нешић, Б. (2006): Развојне и трансферне промене у примарним менталним способностима ученика, Филозофски факултет у Нишу, Ниш
59. Обадовић, Д., Бошњак, М. (2010): Једноставни физички огледи у разредној настави, Универзитет у Новом Саду, Педагошки факултет у Сомбору
60. Павловић – Бабић, Д., Бауцал, А., Кузмановић, Д. (2009): Научна писменост PISA 2003 и PISA 2006, Београд: Министарство просвете РСрбије, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања и Институт за психологију Филозофског факултета Универзитета у Београду
61. Петровић, В. (2006): Развој научних појмова у настави познавања природе, Учитељски факултет у Јагодини, Јагодина
62. Пољак, В. (1982): Дидактика, Школска књига, Загреб
63. Радусин, Б., Ристановић, Д. (1998): Садржаји наставе познавања природе и могућности примене методе лабораторијских и практичних радова, *Настава и васпитање*, бр.3, Београд, стр. 375-389
64. Salmi, Hannu (2004): Meaningful science learning in open learning environments: tools for primary public understanding of science, *Science in Primary – European Conference on Primary Science and Technology Education*, October 15-16, Amsterdam, The Netherlands, преузето 12. 03. 2011. са сајта http://www.science.uva.nl/research/amstel/dws/science_is_primary/index.php?page_id=1095
65. Сиденко Степановна, А. (2006): О иновационим и традиционалним моделима наставног процеса, *Настава и васпитање*, бр.2, Београд, стр. 109 – 121

66. Springer, L., Stanne, M.E., Donovan, S. (1999): Effects of Small-group Learning on Undergraduates in Science, Mathematics, Engineering and Technology: A Meta-Analysis, *Review of Educational Research*, Vol.69, no. 1, 21-51
67. Станисављевић, Ј., Радовић, И. (2007): Ефекат примене природног зоолошког материјала на трајност и квалитет стечених знања у настави биологије, *Настава и васпитање*, бр.1, Београд, стр. 5-14
68. Schwarz V. Christina, Reiser, Brian, Davis Elisabeth, Kenyon Lisa, at all. (2009): Developing a Learning Progression for Scientific Modeling: Making Scientific Modeling Accessible and Meaningful for Learners, *Journal of research in science teaching*, vol.46, no 6, 632 - 654
69. Сушић, Радомир (2010): Неки аспекти конструктивистичког интерактивног приступа учењу/настави физике, Конгрес математичара, физичара и информатичара Црне Горе, Петровац
70. Harlen, Wynne (1998): The Teaching of Science in Primary Schools, *Handling Children's Questions*, London: David Fulton Publisher
71. Harlen, Wynne (2004): The role of assessment in the implementation of science in the primary school, Science in Primary – European Conference on Primary Science and Technology Education, October 15-16, Amsterdam, The Netherlands, преузето марта 2011. са сајта http://www.science.uva.nl/research/amstel/dws/science_is_primary/index.php?page_id=1095
72. Harlen, Wynne (2010): Principles and big ideas of science education, Association for Science Education, College Lane, Hatfield
73. Hodson, D. (1996) Practical work in school science: Exploring some directions for change. *International Journal of Science Education*, 18(7): 755
74. Hofstein, A., Lunetta, V. (1982): The Role of the Laboratory in Science Teaching: Neglected Aspects of Research, *Review of Educational Research Summer*, Vol. 52, 201-217
75. Цветковић, Живорад (1995): Улога општих знања у сазнавању посебног и појединачног, *Сазнавање и настава*, Београд: Институт за педагошка истраживања
76. Цвјетићанин, С., Сегединац, М. (2007): Примена експеримента у сазнајном процесу наставе познавања природе, *Иновације у настави*, бр.3, Београд, стр. 132-141
77. Цвјетићанин, С., Бранковић Н., Самарџија, Б.(2008): Ставови ученика четвртог разреда основне школе о самосталном истраживачком раду у настави познавања природе, *Настава и васпитање*, бр.2, Београд, 157- 164
78. Цвјетићанин, С., Бранковић Н., Самарџија, Б.(2008а): Утицај експерименталног рада на врсту и заступљеност активности ученика у настави познавања природе, *Педагогија*, бр. 1, Београд, стр. 91-97
79. Цвјетићанин, С., Бранковић Н. (2009): Како предавати природу и друштво, Педагошки факултет у Сомбору, Сомбор
80. Цвјетићанин, С., Сегединац, М., Халаши, Т. (2010): Значај примене методе експеримента у разредној настави, *Настава и васпитање*, бр. 2, стр.173 – 189
81. Crawford, a. b. (2000): Embracing the Essence of Inquiry: New Roles for Science Teachers, *Journal of Research in Science Teaching*, Vol.38, no 9, 916- 937
82. Шарановић-Божановић, Н. (1989): Теоријске основе сазнавања у настави, Београд: Институт за педагошка истраживања
83. Шарановић-Божановић, Н. (1995): Знање и разумевање у настави, у *Сазнавање и настава*, Београд: Институт за педагошка истраживања, стр.95 - 114
84. Шефер, Ј. (1997): Евалуација ефеката учења научно-истраживачких поступака кроз групни рад у настави, *Настава и васпитање*, бр.5, Београд
85. Шефер, Ј. (2004): Конструисање знања као креативни акт и разумевање целине, *Знање и постигнуће*, зборник Института за педагошка истраживања, Београд, стр. 130 – 139
86. Worth, K., Duque, M., Saltiel, E.(2009): Designing and Implementing Inquiry-based Units for Primary school, La main a la pate, Pollen, Mont rouge, France

Избор литературе је одговарајући?

ДА

V.4 циљева истраживања

У односу на утврђени предмет истраживања, **основни циљ** истраживања је утврдити могућности оспособљавања ученика за самостални истраживачки рад у настави Природе и друштва и ефекте примене лабораторијско-експерименталне методе при обради садржаја поменутог предмета.

Истраживачки задаци којима је конкретизован овако постављен основни циљ истраживања су следећи:

1. утврдити да ли постоје статистички значајне разлике у погледу квалитета знања ученика који су садржаје из природе и друштва усвајали на дотадашњи, уобичајени начин и ученика који су исте садржаје усвајали самосталним истраживачким радом и применом лабораторијско-експерименталне методе;
2. анализирати и утврдити утицај примене самосталног истраживачког рада и лабораторијско-експерименталне методе на квалитет усвојених знања (препознавање, репродукцију и примену) и разлику у односу на ученике који су исте садржаје усвајали на дотадашњи, уобичајени начин;
3. утврдити да ли постоје статистички значајне разлике у погледу трајности знања ученика који су садржаје из природе и друштва усвајали на дотадашњи, уобичајени начин и ученика који су исте садржаје усвајали самосталним истраживачким радом - применом лабораторијско-експерименталне методе;
4. испитати ставове, мишљења и искуства учитеља о могућностима, начинима и значају примене самосталног истраживачког рада коришћењем лабораторијско-експерименталне методе у настави Света око нас/Природе и друштва;
5. испитати мишљења и утиске ученика о настави природе и друштва организованој применом самосталног истраживачког рада и лабораторијско-експерименталне методе.

Циљеви истраживања су одговарајући? ДА

V.5 очекиваних резултата (хипотезе)

Основна хипотеза од које се у истраживању полази гласи: Садржаји предмета Природа и друштво омогућавају оспособљавање ученика за самостални истраживачки рад применом лабораторијско-експерименталне методе, а ефекти таквог рада су позитивни у свим сферама развоја ученика – когнитивној, конативној (афективној) и психомоторној.

Посебне хипотезе истраживања формулисане су на следећи начин:

1. претпоставља се да постоје статистички значајне разлике у погледу квалитета знања ученика који су садржаје из природе и друштва усвајали на дотадашњи, уобичајени начин у односу на ученике који су исте садржаје усвајали самосталним истраживачким радом и применом лабораторијско-експерименталне методе;
2. претпоставља се да примена самосталног истраживачког рада и лабораторијско-експерименталне методе у поређењу са ученицима који су исте садржаје усвајали на дотадашњи, уобичајени начин позитивно утиче на повећање квалитета знања ученика на свим нивоима – препознавање, репродукцији и примени;
3. очекују се статистички значајне разлике у погледу трајности знања ученика који су садржаје усвајали самосталним истраживачким радом и применом лабораторијско-експерименталне методе у односу на ученике који су садржаје из природе и друштва усвајали на дотадашњи, уобичајени начин;
4. претпоставља се да учитељи имају позитивно мишљење, али недовољно искуства са применом самосталног истраживачког рада и лабораторијско-експерименталне методе у настави Света око нас/Природе и друштва;

5. очекује се да ученици позитивно прихватају наставу природе и друштва организовану применом самосталног истраживачког рада и лабораторијско-експерименталне методе.

Очекивани резултати представљају значајан научни допринос?

ДА

V.6 план рада

- 1) прикупљање и анализа литературе, важнијих ставова, схватања и резултата досадашњих истраживања која се односе на примену, ефекте, утицај и значај лабораторијско-експерименталне методе – од јуна до септембра 2011. године,
- 2) израда припрема (модела) за експериментални део истраживања, израда инструмената (иницијалног, финалног теста знања и упитника за ученике и учитеље), пилот истраживање да би се по потреби кориговали формирано инструменти – од септембра до децембра 2011.,
- 3) експеримент са паралелним групама (иницијално тестирање ученика, обрада садржаја из природе и друштва према сачињеним моделима у експерименталној групи, финално тестирање) – од јануара до марта 2012. године,
- 4) анкетирање наставника, ученика експерименталне групе, ретестирање ученика ради провере трајности њихових знања – маја 2012.,
- 5) сређивање и статистичка обрада података, анализа и интерпретација резултата – од јуна до септембра 2012.

Планирано време за завршетак докторске дисертације: октобар 2012. године.

План рада је одговарајући?

ДА

V.7 метод и узорак истраживања

При реализацији циља и задатака истраживања планирано је коришћење дескриптивне научно-истраживачке методе, методе моделовања и експерименталне методе (експеримент са паралелним групама). Дескриптивна научно-истраживачку метода биће примењена приликом тумачења, анализирања научне и стручне литературе, прикупљања, обраде и интерпретације добијених резултата. Метода моделовања користиће се током израде модела организације часова на којима ће бити заступљен истраживачки приступ, првенствено заснован на самосталном извођењу огледа и примени лабораторијско-експерименталне методе. Ученици експерименталне групе садржаје из Природе и друштва у оквиру наставне теме *Нежива природа* у трећем разреду реализоваће истраживачким приступом применом поменутих модела, док ће ученици контролне групе те исте садржаје реализовати на уобичајен, традиционалан начин. Намера кандидаткиње је да применом експерименталне методе утврди у којој мери истраживачки приступ у обради садржаја наставе природе и друштва утиче на квалитет, трајност знања и мотивацију ученика за учење, односно колико примена поменутог начина рада доводи до иновирања и интензивирања наставе природе и друштва.

У току истраживања планирано је да постоје два узорка – случајни репрезентативни узорак ученика трећег разреда (240 ученика - по 120 ученика у Е и К групи) и пригодни узорак учитеља свих разреда (60 испитаника) на коме ће кандидаткиња испитати мишљења, ставове и досадашња искуства о могућностима примене самосталног истраживачког рада и лабораторијско - експерименталне методе у настави Света око нас/ Природе и друштва. Ученици две школе представљаће контролну, а треће експерименталну групу. Наставни садржаји које ће ученици експерименталне групе усвајати самосталним истраживачким радом и извођењем једноставних огледа су садржаји из Природе и друштва у оквиру наставне теме *Нежива природа* која обухвата 8 наставних јединица. Наведене садржаје карактеришу узрочно-последичне релације, што их чини

адекватним за реализацију применом истраживачког приступа.

Метод и узорак су одговарајући? ДА

V.8 места, лабораторије и опреме за експериментални рад

Истраживање ће бити обављено у три основне школе - „17.октобар“, „Милан Мијалковић“ и „Горан Остојић“ у Јагодини током школске 2011/12. године. Сав прибор и материјал потребан за извођење огледа и самосталног истраживачког рада биће на време обезбеђен и смештен у школи коју похађају ученици експерименталне групе, док ће учитељи који реализују наставу имати приступ поменутој опреми у сваком тренутку. За потребе овог истраживања неће бити неопходно коришћење никаквих лабораторија, посебних или специјализованих учионица, јер је реч о једноставним огледима који се веома успешно могу остваривати у класичним учионицама.

Услови за експериментални рад су одговарајући? ДА

V.9 методе статистичке обраде података и осталих релевантних података

Подаци прикупљени током истраживања биће обрађени на тај начин што ће се израчунавати просечне вредности – аритметичка средина (AS) и стандардна девијација (SD), а (не)постојање статистички значајних разлика у бодовима (оценама) на тестовима знања утврдиће се израчунавањем независног t-теста. За анализу разлика у скоровима (укупном броју бодова на тестовима знања) испитаника различитих група користиће се генерални линеарни модел (General linear model) и извршити мултиваријантна анализа коваријансе са поновљеним мерењима (MANCOVA). Ефекти примене зависне варијабле – самосталног истраживачког рада применом лабораторијско–експерименталне методе на појединим тестирањима, утврдиће се применом мултиваријантних тестова. При обради података прикупљених анкетирањем користиће се проценти, дистрибуције фреквенција, рангови и аритметичка средина. Ради лакшег тумачења и интерпретације добијених резултата, подаци ће бити приказани графички и табеларно.

Предложене методе су одговарајући? ДА

VI ЗАКЉУЧАК

кандидат је подобан	ДА
ментор је подобан	ДА
тема је подобна	ДА

Кандидаткиња мр Ирена Голубовић-Илић је досадашњим радом испунила услове дефинисане студијским планом и програмом и показала да поседује квалитете потребне за самостални истраживачки рад, што је услов за успешну израду докторске дисертације.

За израду ове докторске дисертације кандидаткиња мр Ирена Голубовић-Илић прикупила је и анализирала релевантну педагошку, психолошку и дидактичко-методичку литературу, а пре свега изворе који разматрају проблеме примене лабораторијско-експерименталне методе у настави Природе и друштва. Такође се, у досадашњим истраживањима бавила проблематиком осавремењивања и унапређивања наставе, посебно у области природних наука. С обзиром на то да је учила бројне слабости традиционалног приступа дидактичко-методичког деловања, у овој докторској дисертацији креираће савремен, ефикаснији модел деловања у настави природних наука.

У својој докторској дисертацији кандидаткиња мр Ирена Голубовић-Илић даће значајан допринос у креирању основне структуре модела који би се користили за обраду наставних садржаја о природи, применом лабораторијско-експерименталне методе. Испитаће ефикасност другачијег дидактичко методичког приступа у односу на уобичајени модел обраде садржаја из наставног предмета Природа и друштво, као и дати основе за даља истраживања у овом правцу. Овај модел учења би требало да унапреди наставу природе и друштва, и позитивно утиче на осамостаљивање ученика, развијање способности објашњења, развијање хипотетичког и критичког мишљења. Значај ове дисертације огледа се и у томе, што ће она по први пут, покушати, да у оквиру методике наставе природе и друштва, обликује моделе структуре и организације часа из наведеног наставног предмета који ће у себи да садрже наставне садржаје чија реализација подразумева примену различитих облика рада, наставних метода, као и самостално истраживање ученика. На основу свега наведеног у овом извештају, закључујемо да је предложена тема **„Могућности оспособљавања ученика за самостални истраживачки рад у настави природе и друштва“** подобна за израду докторске дисертације, као и да кандидаткиња Ирена Голубовић-Илић испуњава све услове за израду ове теме.

датум: 3. 02. 2012.

др Оливера Гајић, председник комисије

др Вељко Банђур, члан

др Споменка Будић, ментор